

Miljö- och energidepartementet
Energienheten
Att: Filip Vestling
Remiss M2017/01702/Ee

103 33 Stockholm

Remissyttrande från SKGS över Energimarknadsinspektionens rapport 2017:05, Ny modell för elmarknaden

SKGS lämnar följande synpunkter på Energimarknadsinspektionens (Ei) rapport.

SAMMANFATTNING

SKGS avstyrker att den elhandlarcentriska modellen införs för den elintensiva industrin.

SKGS tillstyrker att en central informationshanteringsmodell för elmarknaden införs.

SKGS anser vidare:

- Att införandet av elhandlarcentrisk modell och elmarknadshubb bör åtskiljas
- Att monopol- och marknadsbaserad verksamhet inte ska blandas
- Att den elhandlarcentriska modellen kommer att ytterligare stärka marknadspositionen för vertikalt integrerade företag, utan att kundnyttan ökar
- Att den elintensiva industrins perspektiv och behov inte i tillräcklig grad har beaktats vid framtagande av förslagen
- Att åtgärder måste vidtas för att kundens data i elhubben inte lämnas ut till tredje part utan kundens godkännande
- Att införande av elhubb måste förbättra leveranstid för och kvalitet på mätdata
- Att ytterligare diskussioner måste föras om hur elhubben ska finansieras

SKGS är den råvaruförädlare och energiintensiva industrin i Sverige, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet. Basindustrin står för en stor del av sysselsättningen i Sverige och industriproduktionen finns framförallt ute i glesbygden, där inte så många andra arbetstillfällen ges. Runt fabriker finns nätverk av mindre företag för transporter, varor och servicetjänster vilket har stor betydelse för den lokala och regionala tillväxten. Basindustrins roll för Sveriges handelsbalans är betydande. Möjligheten att kunna sälja sina varor till konkurrenskraftiga priser på världsmarknaden är nödvändig för svensk basindustri.

VIKTIGT SÄRSKILJA MELLAN ELHANDLARCENTRISK MODELL OCH ELMARKNADSHUBB

Ei föreslår författningsändringar för två syften: att införa en elhandlarcentrisk modell för elmarknaden och att införa en central informationshanteringsmodell för elmarknaden (elhubb).

SKGS ser det som viktigt att särskilja de två förslagen. Vad gäller den elhandlarcentrisk modellen avstyrker SKGS att den införs för den elintensiva industrin. Vad gäller en elhubb tillstyrker SKGS att en sådan införs under förutsättning att ett antal parametrar fastställs, vilka redovisas här nedanför.

PRINCIPIELLT FEL ATT BLANDA IHOP MONOPOL- OCH MARKNADSBASERAD VERKSAMHET

Ei föreslår att den svenska slutkundsmarknaden bör organiseras utifrån en så kallad grossistmodell, vilken innebär att kunden bör hantera de huvudsakliga processerna genom att kommunicera med sin elhandlare. Vidare är nätägaren underleverantör till elhandlaren vad gäller de ekonomiska transaktionerna.

SKGS anser att det föreligger ett viktigt, principiellt tankefel i den föreslagna marknadsmodellen, nämligen att den sammanblandar reglerad monopolverksamhet (nät) med marknadsbaserad verksamhet (elhandel). Vid avregleringen av elmarknaden på 1990-talet gjordes betydande åtgärder för att åstadkomma en tydlig separation av dessa två typer av verksamheter, men rapportens förslag verkar nu i motsatt riktning. SKGS anser att det saknas ett logiskt och övertygande resonemang om varför det skulle vara rätt att låta elhandlare hantera monopolverksamhetens finansiella transaktioner och kreditrisker.

SKGS anser vidare att införandet av en elhandlarcentrisk modell kommer att vara mest fördelaktig för de företag som är vertikalt integrerade, d.v.s. som har både elhandel och nätverksamhet. Dessa företag bör kunna göra stora administrativa vinster genom att t.ex. samordna sina affärssystem. Med andra ord riskerar införandet av en elhandlarcentrisk modell att ytterligare förstärka dessa företags redan starka ställning på marknaden, utan att kundnyttan ökar. Införandet riskerar därmed att motverka det syfte som låg bakom avregleringen av elmarknaden och slå sönder den nordiska elhandelsmodellen som är själva basen i att marknaden fungerar så bra som den gör idag.

DEN ELINTENSIVA INDUSTRIENS PERSPEKTIV OCH BEHOV HAR INTE I TILLRÄCKLIG GRAD BEAKTATS

Ei uttrycker sig konsekvent i termer av "kunder" eller "företag" men gör ingen generell särskilning mellan om företagen är stora eller små elanvändare eller om de är bedriver elintensiv verksamhet eller inte.

SKGS upplever generellt att det industriella användarperspektivet inte i tillräcklig grad har beaktats i rapporten. Ett tydligt exempel är att en sökning på ordet "industri" på rapportens 247 sidor endast ger en träff. Vidare är det så att i kapitel 10, där en konsekvensanalys av

förslagen presenteras, finns "små företag" med som en kategori, men inte industrin som helhet eller större elanvändare.

Inom SKGS finns en bredd av företag, vilka alla är beroende av att ha tillgång till leveranssäker el med lågt klimatavtryck och till konkurrensmässig systemkostnad. Några tillverkar all eller delar av den el de behöver själva, andra köper allt. En del handlar själva på elbörsen när andra går via elhandlare. Vissa försörjs via regionnät, andra via lokalnät. En del kan ha nära kontakt med sin nätägare, andra mer sporadiskt. Oavsett storlek på elanvändning och typ av företag finns det dock flera gemensamma nämnare för dem:

1. De är aktiva elköpare, eftersom el är en viktig kostnadspost för dem
2. De har ofta flera – ibland många – uttagpunkter för el inom sina anläggningar
3. De kan ha uttagpunkter med högspänning, lågspänning eller bådadera
4. De vill att elmarknaden ska fungera väl med hög grad av konkurrens och likviditet
5. Ett större antal – men inte alla – är frivilligt skattskyldiga, vilket krävs för att få göra direkt avdrag på energiskatt på el ner till 0,5 öre/kWh
6. Om elförsörjningen fallerar kommer de inte att kunna producera. Då kan de inte heller leverera till kund enligt plan och detta påverkar omgående företagets ekonomi.
7. När elförsörjningen fallerar vill de därför ha snabb och korrekt information om vad felet beror på och när elen kommer tillbaka. En direktkontakt med nätägaren är ett måste i en sådan situation.
8. De kan utan administrativa problem hantera dagens situation med två fakturor, d.v.s. en från nätägaren och en från elhandlaren

UNDANTAG FRÅN DEN FÖRESLAGNA MODELLEN BÖR GÖRAS FÖR DEN ELINTENSIVA INDUSTRIEN

Ei föreslår att den elhandlarcentriska modellen ska gälla för alla elkunder oavsett typ eller storlek. Ei föreslår dock undantag från delar av den elhandlarcentriska modellen för högspänningskunder med abonnemang över 1 kV, för kunder som själva handlar med el och för producenter av el.

Det faktum att Ei föreslår ett antal undantag tolkar SKGS som att Ei själva inser att det inte finns någon *one size fits all*-modell.

Det första föreslagna undantaget - att högspänningskunder först ska vända sig till nätägaren och sedan till en elhandlare - kommer att förenkla om elanvändaren enbart har uttagpunkter med högspänning i sin verksamhet. Som beskrivs ovan är detta dock oftast inte fallet, utan denna typ av elanvändare har med mycket stor sannolikhet också ett antal uttagpunkter med lågspänning. Med Ei:s förslag måste elanvändaren därigenom förhålla sig till två modeller - en första för vissa uttagpunkter och en andra för övriga. Detta undantag, som troligen är tänkt av Ei att förenkla för vissa industriella användare, riskerar snarare att försvåra och öka den administrativa bördan.

Det andra föreslagna undantaget - att kunder som handlar med el själva inte behöver ha el-utan enbart nätavtal - känns självklart, eftersom det företag som handlar själv gör det just för att det tagit ett aktivt val att inte gå via elhandlare. Att Ei ändock listar detta självklara som ett undantag visar det som anges ovan, d.v.s. att Ei försöker få den föreslagna modellen

att fungera för alla elkunder men själva inser att modellen har uppenbara brister för vissa typer av kunder.

Det tredje undantaget – att producenter av el inte behöver ha elavtal – känns också självklart, och visar med samma argumentation som ovan att den föreslagna modellen har brister.

Av Ei:s rapport framgår att ett *första* viktigt skäl till den föreslagna förändringen är att kunden enbart ska få en aktör att kommunicera med. SKGS hävdar istället att förslaget riskerar att försämra servicegraden för elintensiv industri. För dessa elanvändare rör sig de akuta kundfrågorna om den fysiska leveransen av el, till exempel vid driftstörningar, och inte frågor om pris, avtalsperioder och eller andra kommersiella aspekter. Frågor av den senare typen är istället oftast initierade av marknadsmässiga skäl av elhandelsbolaget. Med den föreslagna modellen skulle många industriella elanvändare inte längre ha en naturlig kontaktväg till nätägaren utan bara känna till sin elleverantör. Denne kan inte per automatik antas ha en snabb och "kundvänlig" kontaktväg till nätägaren. Risken är därför uppenbar att kunden, vid avbruten eller dålig leverans av el, ställer frågor till elleverantören utan att få vettiga svar eller dömer sin elleverantör för något denne inte är skuld till.

Av Ei:s rapport framgår också att ett *andra* viktigt skäl till den föreslagna förändringen är att kunden enbart ska få en faktura, där de båda "nyttigheterna" elköp och nätavgifter sammanförs. Som angetts har elintensiv industri inga problem att hantera två fakturor. Vidare anser SKGS att förslaget om en faktura strider mot den viktiga grundtanken om en fri elmarknad, eftersom sammanförandet komplicerar betalningsströmmarna i elmarknaden.

SKGS vill också påpeka att den pågående parallella processen att överföra beskattningsansvaret för energiskatt på el till elnätsägaren (istället för elhandlaren) också försvåras av Ei:s förslag. Detta därför att de företag som är frivilligt skattskyldiga inte längre kan antas ha direktkontakt med den uppbörsansvarige, det vill säga nätägaren. De elhandelsansvariga, som precis undsluppit hanteringen av skatt via den beslutade reformen att flytta beskattningsansvaret, får med Ei:s förslag nu återigen ansvar för detta. Därigenom blir de också betalningsansvariga gentemot elnätsföretaget även om kunderna inte betalar.

Baserat på ovanstående resonemang avstyrker SKGS förslaget att den föreslagna modellen ska gälla alla elkunder. Istället förslår vi att elintensiv industri undantas från modellen och att dessa elanvändare istället ges möjlighet att fortsätta som idag. De undantag som Ei föreslagit adresserar inte i tillräckligt hög grad den elintensiva industris behov.

KUNDDATA FÅR INTE LÄMNAS UT FRÅN ELHUBBEN TILL TREDJE PART UTAN KUNDENS MEDGIVANDE

Ei föreslår författningsändringar för att införa en central informationshanteringsmodell för elmarknaden, en s.k. elhubb. Ei är tydlig med vikten av att kunden ger sitt godkännande om information begärs från hubben av andra aktörer än de kunden träffat avtal med.

Angående sekretess tillstyrker SKGS förslaget om att det ska införas ett skydd så att data inte lämnas ut på felaktiga grunder och att detta skydd inte ska kunna kringgås genom att tredje part begär ut data som offentlig handling. För elintensiv industri är data, som har med elanvändning, priser etc att göra, i allra högsta grad konfidentiell information. Om denna typ

av data hamnar i fel händer kan det skada företagets verksamhet genom att t.ex. en konkurrent beräknar företagets produktionskostnadsnivå.

SKGS anser inte att det räcker med att kunden har tecknat ett avtal med elleverantör och att denne är registrerad i elmarknadshubben för att data ska lämnas ut till tredje part.

INFÖRANDE AV ELHUBB MÅSTE FÖRBÄTTRA LEVERANSTID FÖR OCH KVALITET PÅ MÄTDATA

Ei för i sin rapport inget resonemang om hur införandet av en elhubb kan förväntas påverka tillgång och kvalitet på mätdata.

SKGS upplever redan idag att det är ett problem att få mätdata från nätägare och elhandlare i tid och att kvaliteten kan variera. SKGS anser därför att en viktig målsättning vid införandet av en elhubb måste vara att leveranstid för och kvalitet på mätdata förbättras. Det ska med andra ord bli enklare och snabbare för kund att få tillgång på bra data.

FINANSIERINGEN AV ELHUBBEN MÅSTE DISKUTERAS YTTERLIGARE

Ei ger i sin rapport ingen information om hur elhubben ska finansieras. Att skapandet av hubben och drift av densamma kommer att föra med sig betydande kostnader står dock utom allt tvivel.

SKGS ser det som självklart att finansieringen av hubben inte oskäligt belastar elintensiva industriella användare, utan att kostnaden delas solidariskt mellan alla aktörer på elmarknaden. Dit hör givetvis också de tjänsteleverantörer, vilka över tid i hög grad kan antas nyttja data från hubben.

Stockholm den 20 oktober 2017

Anna Holmberg
Energidirektör SKGS